

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
МУСЛЮМОВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МӨСЛИМ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

22.12.2023

Мөслим авылы

КАРАР

№609

**2024-2028 елларга Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль
районында хокук бозуларны профилактикалау буенча Комплекслы
программаны раслау турында**

Хокук бозуларны профилактикалауның, хокук тәртибен һәм жәмәгать куркынычсызлыгын ныгытуның күпдәрәжәле системасын формалаштыру, әлеге эшчәнлеккә дәүләт органнарын, ижтимагый оешмаларны һәм халыкны жәлеп итү, жинаятьләр кылуга китерә торган сәбәпләрне һәм шартларны локальләштерү, шулай ук «Татарстан Республикасында хокук бозуларны профилактикалау турында» 2017 елның 11 гыйнварындагы 3-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын гамәлгә ашыру максатларында

КАРАР БИРӘМ:

1. 2024-2028 елларга Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында хокук бозуларны профилактикалау буенча беркетелгән Комплекслы программаны (алга таба - Программа) расларга.

2. Муниципаль район бюджетын чираттагы финанс елына формалаштырганда ел саен финанс-бюджет палатасына, мөмкинлекләрне исәпкә алып, программа чараларын гамәлгә ашыруга акчалар кертүне тәкъдим итәргә.

3. Әлеге карар 2024 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Башкарма комитет житәкчесе

И.Ф. Салихжанов

Татарстан Республикасы
Мөслим муниципаль районы
Башкарма комитетының 2023
елның 22 декабренен 609
номерлы

карары белән расланган
Мөслим муниципаль районы
Башкарма комитеты житәкчесе
_____ И.Ф.Салихжанов

Мөһер урыны

2024-2028 елларга Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында
хокук бозуларны профилактикалау буенча комплекслы программа

Э Ч Т Ә Л Е К

I. Программаның паспорты

1. Проблеманың эчтәлеге һәм аны программалы хәл итүнең максатка ярашлылығы
6-7бит
2. Хокук бозуларны профилактикалауны оештыру нигезләре..... 7 бит.
- 2.1. Хокук бозуларны профилактикалау субъектлары системасы..... 7 бит.
- 2.2. Хокук бозуларны профилактикалау субъектларының төп функцияләре..... 7-8 бит.
3. Хокук бозуларны профилактикалау субъектлары эшчәнлеген координацияләү..... 9 бит.
4. Программаны финанс белән тәмин итү..... 9 бит.

II. Төп программа чаралары

1. Мөслим муниципаль районы территориясендә жинаятьчелек дәрәжәсенә кимүе
..... 11-13 бит
2. Балигъ булмаганнар белән эшләнең инновацион формаларын һәм ысулларын
(методларын) куллану, балаларга һәм яшьләргә эхлакый һәм патриотик тәрбия бирүне
активлаштыру һәм камилләштерү
13-17бит
3. Хөкем ителүчеләрне иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат итүгә әзерләүне
оештыру .....
17-18 стр.
4. Жәмәгать урыннарында хокук тәртибен һәм куркынычсызлыкны тәмин итү,
жинаятьләргә ачу өчен жәмәгать куркынычсызлыгын тәмин итүдә эчке эшләр
органнары эшчәнлеген оештыру һәм заманча техник чаралар кертү
.....18-20 стр.
5. Урамнарда хокук тәртибен тәмин итү..... 19-20
бит.
6. Алкогольне профилактикалау һәм халыкны наркотизацияләүне кисәтү ...20-21 бит.
7. Файдаланылган кыскартулар исемлеге
..... 22 бит

ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	2024-2028 елларга Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында хокук бозуларны профилактикалау буенча комплекслы программа (алга таба - Программа)
Программаны әзерләүче һәм заказчы	Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның максаты	Хокук бозуларны профилактикалауның күп дәрәжәле системасын үстерү һәм камилләштерү, жәмәгать тәртибен һәм жәмәгать иминлеген ныгыту, бу эшчәнлеккә дөүләт органнарын, жәмәгать оешмаларын һәм халыкны жәлеп итү
Программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1) Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы территориясендә жинаятьчелек дәрәжәсенен кимүе 2) Балигъ булмаганнар белән эшләүнең инновацион формаларын һәм ысулларын (методларын) куллану, балаларга һәм яшьләргә әхлакый һәм патриотик тәрбия бирүне активлаштыру һәм камилләштерү; 3) Иректән мәхрүм итү урыннарыннан хөкем ителүчеләрне азат итүгә әзерләүне оештыру; 4) Жәмәгать урыннарында хокук тәртибен һәм куркынычсызлыкны тәмин итү, жинаятьләрне ачу өчен жәмәгать куркынычсызлыгын тәмин итүдә эчке эшләр органнары эшчәнлеген оештыру һәм заманча техник чаралар кертү; 5) Урамнарда хокук тәртибен тәмин итү 6) Алкогольлекне профилактикалау һәм халыкны наркотизацияләүне кисәтү.
Программаны гамәлгә ашыру вакыты һәм этаплары	2024 - 2028 еллар
Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	2024-2028 елларда программа чараларын үтәүгә 14 650 000 сум күләмендә финанс чыгымнары планлаштырыла, шул исәптән 2024 елга - жирле бюджеттан 2 430 000 сум, бюджеттан тыш чыганаclar - 500 000 сум; 2025 елга - жирле бюджеттан 2 430 000 сум, бюджеттан тыш чыганаclar - 500 000 сум; 2026 ел жирле бюджеттан 2 430 000 сум, бюджеттан тыш чыганаclar 500 000 сум; 2027 елга жирле бюджеттан 2 430 000 сум, 500 000

	<p>сум - бюджеттан тыш чыганаclar; 2028 елга - жирле бюджеттан 2 430 000 сум, 500 000 сум - бюджеттан тыш чыганаclar</p> <p>Программаны гамэлгә ашыруга аның чараларын башкаручыларның төп эшчәнлеген финанслауга бүлөп бирелгән акчаларны, МБ, бюджеттан тыш һәм гамэлдәге законнарда тыелмаган башка чыганаclarдан файдалану күздә тотыла.</p>
<p>Программаны гамэлгә ашыруның көтелгән ахыргы нәтижеләре</p>	<p>Программаны тормышка ашыру хокук бозуларны профилактикалау системасының нәтижелелеген арттыруга, барлык милек рәвешләрендәге предприятие, учреждение, оешмаларны, шулай ук жәмәгәтчелек һәм халыкны хокук бозуларны кисәтү буенча эшчәнлек оештыруга жәлеп итү; хокук бозуларны профилактикалауны норматив-хокукый жайга салуны тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.</p> <p>Үткәерелә торган чаралар нәтижәсендә түбәндәгеләр планлаштырыла:</p> <ul style="list-style-type: none"> - балигъ булмаганнар тарафыннан 2024 елдагы 1,5%тан 2025 елдагы 1,4%ка кадәр, 2026 елдагы 1,3%ка кадәр, 2027 елдагы 1,2%ка һәм 2028 елдагы 1,1%ка кадәр кылынган жинаятьләренң чагыштырма күләмен киметергә; - рецидив жинаятьчелек дәрәжәсен киметергә, ягъни элегрәк 2024 елда 31,2%тан 2025 елда 31,1%ка кадәр, 2026 елда 31,0%ка кадәр, 2027 елда 30,9%ка кадәр һәм 2028 елда 30,8%ка кадәр хөкем ителгән затлар кылган жинаятьләренң чагыштырма авырлыгын киметергә; - исерек хәлдә кылынган жинаятьләренң 2024 елдагы 13,2%тан 2025 елдагы 13,1%ка кадәр, 2026 елдагы 13,0%ка кадәр, 2027 елдагы 12,9%ка һәм 2028 елдагы 12,8%ка кадәр киметергә. - урамнарда һәм башка жәмәгәт урыннарында кылынган жинаятьләренң чагыштырма авырлыгын 2024 елда 12,2 %тан 2025 елда 12,1 %ка кадәр, 2026 елдагы 12,0 %тан 2027 елдагы 11,9 %ка һәм 2028 елдагы 11,8 %ка кадәр киметергә.

<p>Программаның үтәлешен контрольдә тотуны оештыру системасы</p>	<p>Программаның үтәлешен планлаштыру, үзара хезмәттәшлек итү, координацияләү һәм гомуми контроль ТР Мәслим муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан башкарыла, ул ел саен Программа чараларының максатчан күрсәткечләрен һәм чыгымнарын, программаны гамәлгә ашыру механизмын һәм башкаручылар составын төгәлләштерә, чараларны үтәү өчен җаваплы оешмалардан һәм ведомстволардан программаны үтәү барышы турында мәгълүмат сорый.</p> <p>Программаны гамәлгә ашыру исемлеге булган еллык планга туры килә</p>
--	--

аларны үтәү срокларын, бюджет ассигнованиеләрен күрсәтеп, чаралар.

Чараларны финанслау район финанс-бюджет палатасы һәм аларны гамәлгә ашыру өчен җаваплы һәм программаны башкаручы ведомстволар аша гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыру өчен җаваплы башкаручылар дәүләт заказчысына-программа координаторына квартал саен, хисап чорыннан соң киләсе айның 10 көненә кадәр, чараларның үтәлеше һәм чараларны башкаручыларга тиешле бюджетлардан бүлеп бирелә торган үзләштерелгән акчаларның үтәлеше турында мәгълүматны, нәтижәсе арта барган һәм гомумән, хисап елында тапшыралар.

Программаны гамәлгә ашыруның барышы һәм аның нәтижәлелеген бәяләү турында еллык хисап (алга таба - еллык хисап) хисаптан соң килүче елның 1 февраленә кадәр Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан хисап чорыннан соң килүче Программа буенча йомгаклау мәгълүматын формалаштыру өчен төзелә.

Еллык хисап түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- хисап чорында ирешелгән төгәл (конкрет) нәтижәләр;
- билгеләнгән вакытларда башкарылган һәм башкарылмаган (сәбәпләрен күрсәтеп) чаралар исемлеге;
- программаны тормышка ашыру барышына йогынты ясаган факторларны анализлау;
- чараларны үтәү өчен бюджет ассигнованиеләреннән һәм башка акчалардан файдалану турында мәгълүматлар;
- программага җаваплы башкаручы тарафыннан кертелгән үзгәрешләр турында мәгълүмат;
- башка мәгълүмат.

Программага үзгәрешләр кертү Программа чараларының җаваплы башкаручысы тарафыннан, яисә билгеләнгән таләпләр нигезендә Татарстан Республикасы Хөкүмәте йөкләмәләрен үтәү йөзеннән гамәлгә ашырыла.

Программа чараларын үтәүне һәм финанс чараларыннан файдалануның нәтижәлелеген даими рәвештә хокук бозуларны профилактикалау комиссиясе утырышларында программа башкаручыларны - бүлекләр һәм ведомстволар җитәкчеләрен тыңлап карау планлаштырыла.

Программаның икътисади, социаль һәм экология ягыннан нәтижәлелеген бәяләү

Программа чараларын үтәү :

- хокук бозуларны профилактикалау системасының

	<p>нәтижелелеген арттырырга, хокук бозуларны кисәтү буенча эшчәнлекне оештыруга профилактикалауның барлык субъектларын, жәмәгатьчелекне жалеп итәргә;</p> <ul style="list-style-type: none"> - хокук бозуларны профилактикалау мәсьәләләрен норматив-хокукый жайга салуны тәмин итәргә; - халыкның хокук саклау органнарына ышаныч дәрәжәсен күтәрергә; - авыр һәм аеруча авыр жинаятьләр санын киметергә; - урамнарда һәм башка жәмәгать урыннарында криминоген вәзгыятьне тотрыкландырырга (стабильләштерергә) һәм жинаятьләрнең әлеге төрен этаплап киметүне башларга; - балигь булмаганнар тарафыннан кылынган хокук бозуларны киметүне дәвам итәргә; - элек хөкем ителгән затлар тарафыннан кылынган хокук бозуларны киметүне дәвам итәргә;
--	--

1. ПРОБЛЕМАНЫҢ ЭЧТӘЛЕГЕ ҺӘМ АНЫ ПРОГРАММАЛАШТЫРУНЫҢ МАКСАТКА ЯРАШЛИЛЫГЫ

Татарстан Республикасы Президенты Указларын һәм Татарстан Республикасы законнарын, федераль һәм республика программаларын, шул исәптән жинаятьчелеккә каршы көрәш, наркотиклаштыруны профилактикалау, эшсез халыкны эш белән тәмин итүгә һәм социаль яклауга ярдәм итү, яшьләргә һөнәри юнәлеш бирү һәм психологик ярдәм күрсәтү системасын үстерү буенча да гамәлгә ашыру, шулай ук полициянең участок уполномоченныйлары эшчәнлегенә нәтижелелеген һәм аларны социаль-хокукый яклау дәрәжәсен күтәрү буенча күрелә торган чаралар Мөслим муниципаль районында жәмәгать куркынычсызлыгы торышын тотрыкландыруга уңай йогынты ясый һәм билгеле бер дәрәжәдә ярдәм итә.

Татарстан Республикасы Президентының 2005 елның 8 апрелендәге ПУ-127 номерлы Указы, «Татарстан Республикасында жәмәгать тәртибен тәмин итүдә гражданның катнашуы турында» 2015 елның 16 гыйнварындагы 4-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасында коррупциягә каршы көрәш турында» 2006 елның 4 маендагы 34-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, 2017 елның 11 гыйнварындагы Татарстан Республикасы Законы белән расланган Татарстан Республикасы Коррупциягә каршы көрәш стратегиясенә кабул ителгән һәм гамәлгә ашырыла торган нәтижеләреннән уңай нәтижә көтелә. "Татарстан Республикасында хокук бозуларны профилактикалау турында" N3-ТРЗ, 2009 елның 21 гыйнвары "Балигь булмаганнарның жәмәгать тәрбиячеләре турында" N 7-ТРЗ, 2010 елның 2 ноябрәннән "Татарстан Республикасы территориясендә эзер продукция күләменә 15 проценттан артыгы этил спирты булган алкогольле продукцияне ваклап сату вакытын чикләүне билгеләү турында" 80 номерлы ТРЗ, 2010 елның 14 октябрәндәге 71-ТРЗ номерлы «Татарстан Республикасында балаларның сәламәтлегенә, аларның физик, интеллектуаль, психик, рухи һәм әхлакый үсешенә зыян китерүне кисәтү чаралары турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Карары Татарстан Республикасының 2010 елның 29 октябрәндәге

карары «Татарстан Республикасында халык арасында исерткеч эчемлекләр, сыра, тәмәке куллануны киметү һәм сәламәт яшәү рәвешен булдыру буенча өстәмә чаралар турында» 867 номерлы 2000 елның 24 маендагы Татарстан Республикасы Президенты Указы "Татарстан Республикасында жәмәгать тәртибен саклауны көчәйтү буенча өстәмә чаралар турында" УП-369 номерлы.

Жәмәгать куркынычсызлыгының торышына гражданның аерым социаль жайлашмаган категорияләре, алар арасында караучысыз балалар һәм яшүсмерләр, балигъ булмаган хокук бозучылар һәм иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән затлар, шулай ук әлеге категория гражданны реабилитацияләүнең чын мәгънәсендә нәтижәле формалары булмау аеруча тискәре йогынты ясый. Күрелә торган чараларның шактый өлеше таркау (берләшмәгән) һәм тар ведомство характерына ия.

Жәмгыять һәм дәүләт тарафыннан адекват профилактик каршы торы булмаган эчүчелекнең киң таралуы жинаятьчелек торышына йогынты ясый торган житди фактор булып кала бирә. Исерек хәлдә булган кешеләр бүген жинаятьләрнең 60% тан артыгын эшли.

Социаль профилактика системасының таркалуы, яшьләрнең эшсезлеге һәм жәмгыятьтә барган үзгәрешләр нәтижәсендә барлыкка килгән башка объектив сәбәпләр яшүсмерләр жинаятьчелегенең алга таба үсешен стимуллаштыруны дәвам итә.

Жинаятьчелеккә каршы көрәш практикасы бүгенге көндә жирле үзидарә органнарының һәм ижтимагый хәрәкәтләрнең тырышлыгын таләп итә. Хокук бозуларны профилактикалау мәсьәләләрен хәл итүгә тиешле финанс һәм матди-техник чаралар белән ныгытылган комплекслы якин килүне тәмин иткән очракта гына тамырдан үзгәрешкә ирешергә мөмкин. Бу өлкәдә Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында өзгыятьне яхшырту әлеге программа чараларына муниципаль һәм дәүләт ярдәме белән мөмкин.

2. ХОКУК БОЗУЛАРНЫ ПРОФИЛАКТИКАЛАУНЫ ОЕШТЫРУ НИГЕЗЛӘРЕ

2.1. Хокук бозуларны профилактикалау субъектлары системасына түбәндәгеләр керә:

- Татарстан Республикасы закон чыгару хакимияте органнары;
- Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Башкарма хакимияте органнары;
- оешмалар, предприятиеләр, төрле милек рәвешләрендәге учреждениеләр, сәяси партияләр һәм хәрәкәтләр, ижтимагый оешмалар, төрле ассоциацияләр һәм фондлар;
- аерым гражданны;
- Мөслим муниципаль районы дәрәжәсендә төзелгән хокук бозуларны профилактикалау буенча ведомствоара комиссия (алга таба - МВКПП).

2.2. Үз компетенциясе кысаларында хокук бозуларны профилактикалау субъектларының төп функцияләре:

- килеп туган криминология хәлен, районның үзенчәлекләрен исәпкә алып, хокук бозуларны профилактикалауның өстенлекле юнәлешләрен, максатларын һәм бурычларын билгеләү (конкретлаштыру);

- хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә планлаштыру;
- тиешле норматив хокукый актлар эшләү һәм кабул итү;
- хокук бозуларны профилактикалау программаларын эшләү, кабул итү һәм гамәлгә ашыру;
- профилактик эшне турыдан-туры тормышка ашыру;
- хокук бозуларны профилактикалауның буйсынучы (түбәнгерәк) субъектларының эшчәнлеген координацияләү;
- хокук бозуларны профилактикалау эшчәнлеген матди, финанс, кадрлар белән тәмин итү;
- хокук бозуларны профилактикалауның буйсынучы (түбәнгерәк) субъектларының эшчәнлеген тикшереп тору һәм аларга кирәкле ярдәм күрсәтү;
- профилактик эш тәжрибәсе белән уртаклашуны оештыру.

Халыкның яшәү урыны һәм профилактик йогынты ясау объектларының урнашуы буенча районга караган муниципаль структуралар хокук бозуларны профилактикалау субъектларының бөтен системасының нигезен тәшкил итәләр. Алар профилактика йогынтысының максималь дәрәжәдә файдалана алуын, йогынты чараларының нәтижәлелеген, аларның житәрлек дәрәжәдә булуын, кешеләр белән эшләүдә социаль контроль бердәмлеге һәм аларга ярдәм күрсәтү нигезендә индивидуаль алымның адекватлыгын һәм комплекслылыгын тәмин итәләр.

Муниципаль органнар профилактик юнәлештәге традицион структураларны торгызу һәм яңа ижтимагый структуралар төзү, хокук бозуларны профилактикалауда катнашу буенча барлык милек рәвешләрендәге оешмаларның, учреждениеләрнең һәм предприятиеләрнең эшчәнлеген хуплыйлар, ирәкле нигездә төзелә торган ижтимагый берләшмәләр системасын формалаштыруны стимуллаштыралар:

- хокук бозуларны профилактикалауда турыдан-туры катнашу;
- кешеләрне саклау һәм яклау, сәламәтлек, намус һәм абруй;
- биналарны саклау һәм милекне яклау;
- хокук тәртибен саклау;
- гражданның киңәшләрен эшләү, киңәшләрен бирү, аларга хокук бозу корбаны булудан качарга мөмкинлек бирә торган башка ярдәм күрсәтү;
- хокук бозулардан зыян күргән затларга ярдәм күрсәтү;
- үз-үзенә яклау алымнары һәм ысуллары, гражданның элек алымнарга өйрәтү, шулай ук хокук саклау органнары белән үзара хезмәттәшлек итү кагыйдәләре һәм күнекмәләре турында белемнәрне тарату;
- халыкның иминлеген тәмин итү, хокук бозулардан зыян күргән затларның хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау буенча дөүләт органнары эшчәнлегенә жәмәгать контролен гамәлгә ашыру.

Милекнең барлык рәвешләрендәге оешмалар, предприятиеләр һәм учреждениеләр, сәяси партияләр һәм хәрәкәтләр, дини конфессияләр, төрле ассоциацияләр һәм фондлар дөүләт органнары яисә жирле үзидарә органнары кушуы буенча яисә Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган чикләрдә һәм рәвешләрдә үз инициативасы белән профилактик эшчәнлектә катнаша.

3. ХОКУК БОЗУЛАРНЫ ПРОФИЛАКТИКАЛАУ СУБЪЕКТЛАРЫ ЭШЧЭНЛЕГЕН КООРДИНАЦИЯЛЭУ

Хокук бозуларны профилактикалау субъектлары эшчэнлеген координациялэу хокук бозуларны профилактикалау буенча ведомствоара комиссиягэ йөклэнэ (алга таба - МВКПП). МВКПП эшчэнлеге төбөк дэрэжэсендэ эшлэнгэн һәм кабул ителгэн норматив хокукый актлар белэн регламентлана. МВКПП кабул итэ торган һәм муниципаль берәмлек башлыгы раслаган карарлар тиешле дэрэжэдэге профилактика субъектлары тарафыннан үтэлэ.

МВКПП кысаларында эшчэнлекнең аерым юнөлешлэре буенча яисэ хокук бозуларны профилактикалау өлкэсендэ конкрет проблеманы хэл итү өчен эш комиссиялэре төзелергэ мөмкин. Профилактика субъектларында штаттан тыш нигездэ МВКПП белэн үзара хезмэттэшлек итү һәм программа чараларын башкаруны координациялэу һәм МВКППда кабул ителэ торган карарларны гамэлгэ ашыру буенча эш төркемнэре төзелэ. Вэкалэтле орган эшендэ катнашу өчен аларның ризалыгы белэн суд органнары һәм прокуратура органнары вэкиллэре чакырыла ала.

МВКПП вэкалэтлэренэ түбэндэгелэр керэ:

- тиешле территориядэ хокук бозуларны профилактикалау торышына комплекслы анализ ясау, аннары профилактика субъектларына тэкьдимнэр эзерлэу;

- хокук бозуларны профилактикалау буенча озак сроклы муниципаль комплекслы программалар проектларын эшлэу, аларның үтэлешен, бүлөп бирелгэн акчаларның максатчан кулланылуын тикшереп тору;

- жирле үзидарэ органнарына профилактик эшчэнлекнең торышы турында мэгьлүмат бирү, аның нэтижэлелеген арттыру буенча тэкьдимнэр керту;

- терроризмны һәм экстремизмны кисэту, аларны кылуға ярдэм итүче сэбэплэрне һәм шартларны бетерү мэсэлэлэре буенча профилактика субъектлары житэкчелэрен тыңлауны оештыру;

- түбэндэгелэр буенча профилактика субъектлары эшчэнлеген координациялэу:

- хокук бозуларны кисэту, аны камиллэштерү чараларын эшлэу;

- хокук бозуларны профилактикалау өлкэсендэ норматив хокукый актлар проектларын эзерлэу;

- халык, ижтимагыый оешмалар һәм массакүлэм мэгьлүмат чаралары белэн үзара хезмэттэшлекне ныгыту һәм тыгыз хезмэттэшлекне жайга салу.

4. ПРОГРАММАНЫ ФИНАНС БЕЛЭН ТЭЭМИН ИТҮ

Программа чараларын гамэлгэ ашыруга якынча чыгымнар 14 650 000 сум тэшкил итэ, шул исэптэн 2024 елга – жирле бюджеттан 2 430 000 сум, бюджеттан тыш чыганаclar - 500 000 сум; 2025 елга – жирле бюджеттан 2 430 000 сум, бюджеттан тыш чыганаclar - 500 000 сум; 2026 елга – жирле бюджеттан 2430 000 сум, бюджеттан тыш чыганаclar 500 000 сум; 2027 елга жирле бюджеттан 2 430 000 сум, бюджеттан тыш чыганаclar 500 000 сум; 2028 елга жирле бюджеттан 2 430 000 сум, бюджеттан тыш чыганаclar 500 000 сум

Өлеге программаның бүлеклэре һәм финанслау чыганаclarы буенча финанс чаралары кушымта итеп бирелэ торган таблицада бирелгэн.

ТӨП ПРОГРАММА ЧАРАЛАРЫ

Төп чаралар исемнәре	Башкаручылар	Төп чараларны башкару вакыты	Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	Индикатор күрсәткечләре, (%)						Жирле бюджет акчалары исәбеннән финанслау, бюджеттан тыш чыганаclar (мең сум)				
				2023 ел (база елы)	2024 ел	2025 ел	2026 ел	2027 ел	2028 ел	2024 ел	2025 ел	2026 ел	2027 ел	2028 ел
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Максат: хокук бозуларны профилактикалауның күп дәрәжәле системасын үстерү һәм камилләштерү, жәмәгать тәртибен һәм жәмәгать иминлеген ныгыту, бу эшчәнлеккә дәүләт органнарын, жәмәгать оешмаларын һәм халыкны жәлеп итү														
1 бурыч: Мөслим муниципаль районы территориясендә жинаятьчелек дәрәжәсен киметү;														
Яшүсмерләрне һәм яшьләрне сәламәт яшәү рәвешенә жәлеп итү өчен булган ял һәм спорт учреждениеләреннән (ведомство һәм мәктәп спорт залларыннан) нәтижәле файдалану буенча өстәмә оештыру чаралары комплексын кабул итәргә.	ММР БК, "ТР ММР УО" МКУ, ММР БК	2024 - 2028 еллар	Район территориясендә жинаятьчелекнең чагыштырма күләмен киметергә	40,0	39,0	38,0	37,0	36,0	35,0	30,0 (МБ)	30,0 (МБ)	30,0 (МБ)	30,0 (МБ)	30,0 (МБ)

Халыкка социаль хезмэт күрсәтү үзәкләре (бүлекләре) эшчәнлеген, «ышаныч телефоны» эшен тәэмин итәргә. Яшьләргә социаль-хокукый һәм психологик ярдәм күрсәтүче оешмалар челтәрен үстерү.	ММРда ТР МТЗ һәм СЗ ОСЗ, ГАУСО ЦСОН «Маяк», ММР ОМиС	2024 - 2028 еллар								-	-	-	-	-
Предприятиеләр һәм оешмалар житәкчеләре, жәмәгать тәртибен тәэмин итүгә өлеш керткән уку йортлары һәм физик затлар арасында ел саен үткәрелә торган «Закон территориясе» конкурсында катнашуны, яшүсмерләрне һәм яшьләрне хокукый яктан тәрбияләүне оештырырга.	ММР БК, МЦ "Мизгел", ММВД МР буенча (килешү буенча)	2024 - 2028 еллар							5,0 (МБ)	5,0 (МБ)	5,0 (МБ)	5,0 (МБ)	5,0 (МБ)	5,0 (МБ)
1.4. Чит ил гражданның һәм гражданның булмаган затларның булуын контрольдә тотуны оештырырга, миграция исәбенә тормаган затларны ачыкларга.	ММР БК, МР буенча Эчке эшләр министрлыгы (килешү буенча)	2024 - 2028 еллар							-	-	-	-	-	-

<p>1.5. Массакүләм мәгълүмат чаралары белән берлектә аңлату эшләре алып бару: жинаятьчелек, наркомания һәм токсикомания проблемалары, балалар юл-транспорт травматизмы, сәламәт яшәү рәвеше,</p>	<p>ММР БК, МР буенча Эчке эшләр министрлыгы (киләшү буенча) «ТАТМЕДИЯ» «Мөслим-информ» АЖ филиалы (киләшү буенча)</p>	<p>2024 - 2028 еллар</p>								-	-	-	-	-
<p>зарарлы гадәتلәрнең жимерелүе, яшьләргә рухи кыйммәтләрне үз тоту һәм патриотизмны пропагандалау.</p>														
<p>1.6. Финанс һәм матди кыйммәтләрне саклау объектларының техник тәэмин ителешен һәм янғын куркынычсызлыгын, шул исәптән аларны транспортировкада, тикшереп торуну гамәлгә ашырырга, жинаятьләргә кылуга китергән сәбәпләрне һәм шартларны юкка чыгару чараларын күрмәгәндә вазыйфаи затларны административ җаваплылыкка тартырга.</p>	<p>ММР БК, МР буенча Эчке эшләр министрлыгы (киләшү буенча)</p>	<p>2024 - 2028 еллар</p>								-	-	-	-	-

1.7. Формаль булмаган мэшгульлекне киметү эшен оештырырга. Хезмэт мөнэсэбэтлэрен легальлэштерү буенча профилактик чаралар үткэрү.	ММР БК, МР буенча Эчке эшлэр министрлыгы, "ЦЗН" ДУ (килешү буенча)	2024 - 2028 еллар									-	-	-	-	-
2 нче бурыч: балигъ булмаганнар белэн эшләүнең инновацион формаларын һәм ысулларын куллану, балаларга һәм яшьлэргә әхлакый һәм патриотик тәрбия бирүне активлаштыру һәм камиллэштерү															
2.1. Балаларны һәм яшүсмерлэрне патриотик тәрбиялэүне оештыру һәм уздыру буенча уку-уқыту һәм махсус программалар комплексын һәм методикаларны үтэүне тээмин итэргә.	МКУ «УО ММР РТ», ОМиС ИК ММР, ВК, (килешү буенча)	2024 - 2028 еллар	Балигъ булмаганнар тарафыннан кылынган жинаятылэрнең чагыштырма зурлыгы	1,6	1,5	1,4	1,3	1,2	1,1	10,0 (МБ)	10,0 (МБ)	10,0 (МБ)	10,0 (МБ)	10,0 (МБ)	
2.2. 14 яшьтэн 18 яшькә кадэрге балигъ булмаган гражданны укудан һәм каникуллардан азат вакытта эшкә урнаштыруда ярдэм итэргә.	ММР БК, СП башлыклары, "УО ММР РТ" МКУ, "БиО" МУП, "ЦЗН" ДУ (килешү буенча)	2024 - 2028 еллар								500,0 ВБ	500,0 ВБ	500,0 ВБ	500,0 ВБ	500,0 ВБ	

2.3. Аз керемле гаилэлэрдэн һәм авыр тормыш хэлэндэ калган гаилэлэрдэн балаларның ялын һәм сәламәтләнүен оештырырга.	ТР МТЗ һәм СЗ, «ТР ММР УО» МКУ, ММР БК (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар								-	-	-	-	-
2.4. Штатны тоту Мөслим муниципаль районы муниципаль хезмәтенең әйдәүче белгече (әйдәп баручы белгеч - ММР Башкарма комитеты каршындагы балигъ булмаганнар арасында гаилә житешсезлекләрен һәм хокук бозуларны профилактикалау буенча инспектор).	ММР БК	2024 - 2028 еллар							410 (МБ)	410 (МБ)	410 (МБ)	410 (МБ)	410 (МБ)	410 (МБ)
2.5. Хәрби патриотик уеннарны, походларны, слётларны һәм экскурсияләренә, барлык типтагы һәм төрдәге мәгариф учреждениеләрендә укучылар өчен наркотиклар, эчкечелек, алкогольизм һәм тәмәке тартуны профилактикалау һәм кисәтү максатында лекцияләр оештырырга.	МКУ «УО ММР РТ», ОМиС ММР БК, «Мөслим үзәк район хастаханәсе» ДАССУ, МР буенча Эчке эшләр министрлығы БК (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар							-	-	-	-	-	-

2.6. Балалар юл-транспорт травматизмын профилактикалауга юнэлтелгэн чаралар үткэрергэ.	МКУ «УО ММР РТ», МЦ «Мизгел», ММВД МР (килешү буенча)	2024 - 2028 еллар								-	-	-	-	-
2.7. Балигъ булмаганнарга карата хезмэт законнарының таләпләрен, предприятиеләрдә, учреждениеләрдә һәм оешмаларда, шул исәптән кече һәм урта бизнеста хезмәтне саклау һәм техника иминлеге кагыйдәләрен үтәүне тикшерү үткәрергә.	ТР Хезмәт, халыкны эш белән тәмин итү һәм социаль яклау министрлыгына (килешү буенча), “Мөслим үзәк район хастаханәсе” ДАССУ (килешү буенча)	2024 - 2028 еллар								-	-	-	-	-
2.8. Яшьләр арасында деструктив тәртип күренешләрен профилактикалау эше өчен «Форпост» үзәгендә тәрбияләнүчеләр арасынан волонтерлар эзерләү	«ФОРПОСТ», ММР БК ОМиС, «Мизгел» МЦ, «ТР УО ММР» МКУ (килешү буенча)	2024 - 2028 еллар								-	-	-	-	-
2.9. Дискуссияләр, балалар белән кырыс мөгамәлә очрақларын кисәтү буенча профилактик сәгатьләр	"ТР ММР УО" МКУ (килештерү буенча)	2024 - 2028 еллар								-	-	-	-	-

2.10. Һөнәри белем бирү учреждениеләрендә белем алучы ятим балалар, ата-ана тәрбиясеннән мөхрүм калган балалар һәм ятим балалар, ата-ана тәрбиясеннән мөхрүм калган балалар исәбендәге затлар өчен хәйрия акцияләрен оештырырга	"ТР ММР УО" МКУ, МТЗ һәм СЗ ОСЗ (киләшү буенча), "Мизгел" МЦ, МР буенча Эчке эшләр министрлығы (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар							20,0 (МБ)	20,0 (МБ)	20,0 (МБ)	20,0 (МБ)	20,0 (МБ)
2.11. «Мизгел FM» яшьләр урам радиосында һәм «Авыл утлары» район газетасында хокук бозуларны профилактикалау субъектлары вәкилләре белән очрашулар һәм тапшыру циклын булдырырга	МКУ «УО ММР РТ», МЦ «Мизгел», КДН, ОМиС ИК ММР, «ТТМЕДИЯ» АЖ филиалы «Мөслим - ИРЦ» (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар							-	-	-	-	-
2.12. Аралашуның психологик хокукый сәгатъләре, диспутлар, профилактик әңгәмәләр, деструктив тәртипне профилактикалау буенча мәгълүмати лекцияләр	«ТР ММР УО» МКУ, «Мөслим үзәк район хастаханәсе» ДАССУ (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар							-	-	-	-	-

2.13. Суицидны профилактикалауга багышланган "Гомерне саклык" декадасы	"ТР ММР УО" МКУ, "Мөслим үзәк район хастаханәсе" ДАССУ, МТЗ һәм ТР СЗ (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар									-	-	-	-	-
2.14. Белем бирү мохитенең психологик иминлегенә мониторинг үткәрү	МКУ «УО ММР РТ», КДН (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар									-	-	-	-	-
2.15. Әхлакый кыйммәтләргә формалаштыру, компетентлы тәртип күнекмәләрен үстерү, каршы торы, төркем басымы күнекмәләре буенча тренинг күнегүләре элементлары белән коррекцион дәресләр	"ТР ММР УО" МКУ (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар									-	-	-	-	-
2.16. Ижтимагый тәрбиячеләр республика конкурсының муниципаль этабын сайлап алу турында үткәрүне оештыру	КДН, "ТР ММР УО" МКУ, "ОК ММР" МКУ (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар									-	-	-	-	-

3 бурыч: иректән мәхрүм итү урыннарыннан хөкем ителүчеләргә азат итүгә әзерләүне оештыру;

3.1. Дини конфессияләр вәкилләрен иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән, алкоголь һәм наркомания белән интегүче затларны социаль тернәкләндерү эшенә жәлеп итәргә	ММР БК, АЖ башлыклары, дини конфессияләр вәкилләре, ГАУЗ	2024 - 2028 еллар	Жинаятләрнең чагыштырма авырлыгын киметү,	31,3	31,2	31,1	31,0	30,9	30,8	-	-	-	-	-
--	--	-------------------	---	------	------	------	------	------	------	---	---	---	---	---

	«Мөслим үзәк район хастаханәсе» (киләшү буенча)		элек хөкем ителгән затлар тарафыннан кылынган затлар								-	-	-	-	-
3.2. Иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән гражданның торак белән тәэмин итүгә ярдәм күрсәтү. Жинаять жәзасын алган затларны резервланучы эш урыннарына эшкә урнаштыруда ярдәм итәргә	ММР БК, Главы СП, МТЗ һәм СЗ ОСЗ, "ЦЗН" ДУ, ФКУ УИИ ФКУ Россия УФСИН (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар									-	-	-	-	-
4 бурыч: жәмәгать урыннарында хокук тәртибен һәм куркынычсызлыкны тәэмин итү, жинаятьләргә ачу өчен жәмәгать куркынычсызлыгын тәэмин итүдә эчке эшләр органнары эшчәнлеген оештыру һәм заманча техник чаралар кертү;															
4.1. «Иң яхшы участок полициясе хезмәткәре» һәм «Иң яхшы полиция участка пункты» исеменә һөнәри осталык конкурсы үткәргә	ММР БК, МР буенча Эчке эшләр министрлыгы (киләшү буенча) «ТАТМЕДИЯ» «Мөслим-информ» АЖ филиалы (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар									-	-	-	-	-

4.2. Муниципаль территориядә үткәрүне оештырырга	МР буенча Эчке эшләр министрлыгы	2024 - 2028 еллар									-	-	-	-	-
"Танышырга рөхсәт итегез" полиция хезмәткәрләре катнашында ел саен үткәрелә торган акция барлыкка килү	<i>килештерү) АЖ башлыгын, «Мизгел» МЦ (килешү буенча)</i>														
4.3. Булган АЖК һәм полициянең участок пунктларын комплекслы тикшерү, кирәкле орг. техника белән тәэмин итү	ММР БК, МР буенча Эчке эшләр министрлыгы (килешү буенча)	2024 - 2028 еллар									-	-	-	-	-
4.4. Полиция эшчәнлеге турында ижтимагый фикерне өйрәнү буенча ел саен уздырыла торган социологик тикшеренү уздыруны оештырырга	ММР БК, МР буенча Эчке эшләр министрлыгы (килешү буенча)	2024 - 2028 еллар									-	-	-	-	-
5 нче бурыч: урамнарда хокук тәртибен тәэмин итү															
5.1. Объектларда һәм якын-тирә территориядә видеокүзәтү урнаштыру буенча шәхси эшмәкәрләр һәм ижтимагый оешмалар белән эшне оештырырга.	<i>МР буенча Эчке эшләр министрлыгы (килешү буенча)</i>	2024 - 2028 еллар	Урамнарда һәм башка жәмәгать урыннарында кылынган жинаятьләрнең чагыштырма күләмен киметергә	12,3	12,2	12,1	12,0	11,9	11,8	-	-	-	-	-	-

5.2. "Имин шәһәр" АПК кысаларында гражданнар күпләп була торган урыннарда - мәгариф учреждениеләрендә, сәламәтлек саклау, мәдәният учреждениеләрендә, шулай ук урамнарда һәм башка жәмәгать урыннарында, торак секторында видео мониторингы системалары булдыру эшен дәвам итәргә.	ММР БК, "ТР ММР УО" МКУ, "Мөслим" БК" ЖЧЖ, Предприятия, МР буенча Эчке эшләр министрлыгы (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар									1955 (МБ)	1955 (МБ)	1955 (МБ)	1955 (МБ)	1955 (МБ)
5.3. Яшьләрнең хокук саклау хәрәкәтен алга таба үстерү, шул исәптән профилактиканың мәктәп отрядлары челтәрен киңәйтү, аларның матди-техник базасын ныгыту буенча эшне оештырырга	ММР БК, "ФОРПОСТ" ММР БК ОМиС, МР буенча Эчке эшләр министрлыгы (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар									-	-	-	-	-
5.4. Ирекле халык дружиналары эшчәнлеген оештырырга	ММР БК, АЖ башлыклары, (киләшү буенча)	2024 - 2028 еллар									-	-	-	-	-
6 бурыч: алкоголизмны профилактикалау һәм халыкны наркотизацияләүне кискәтү															
6.1. Алкоголизм һәм наркомания белән интегүче затларны социаль реабилитацияләү эшенә дини конфессияләр вәкилләрен жәлеп итәргә.	«Мөслим үзәк район хастаханәсе» ДАССУ, дини конфессияләр вәкилләре,	2024 - 2028 еллар	Кылынган жинаятьләрнең чагыштырма күләмен киметергә	13,3	13,2	13,1	13,0	12,9	12,8		-	-	-	-	-

	МР буенча Эчке эшләр министрлыгы <i>(килешү буенча)</i>		алкоголь хәлендәге һәм											
6.2. Халык тормышы һәм сәламәтлеге өчен куркынычсызлык таләпләренә җавап бирмәгән контрафакт товарларны һәм алкоголь продукциясен әйләнештән алу, шулай ук балигъ булмаган алкоголь һәм спиртлы продукцияне сату фактларын булдырмау буенча оператив-профилактик чаралар үткәргә.	Роспотребнадзор, (килешү буенча)МР буенча Эчке эшләр министрлыгы	2024 - 2028 еллар								-	-	-	-	-
6.3. Наркотик матдәләр куллануны рөхсәт итә торган затларны иртә ачыклау максатында, укучыларның профилактик наркологик тикшерүләрен үткәрү.	"Мөслим үзәк район хастаханәсе" ДАССУ, "ТР ММР УО" МКУ (килешү буенча)	2024 - 2028 еллар								-	-	-	-	-
Программа буенча барлығы										2430	2430	2430	2430	2430
										МБ	МБ	МБ	МБ	МБ
										500,0	500,0	500,0	500,0	500,0
										ВБ	ВБ	ВБ	ВБ	ВБ

Кулланылган кыскартмалар исемлеге:

ММР БК - Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты;
ОМВД МР буенча эчке эшләр бүлеге - Россия Эчке эшләр министрлыгының Мөслим районы буенча бүлеге;
ММР ОМиС - Мөслим муниципаль районы Башкарма комитетының яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге;
«ТР ММР УО» МКУ - «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы мәгариф идарәсе» муниципаль казна учреждениесе;
«ОК ММР» МКУ - «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының мәдәният бүлеге» муниципаль казна учреждениесе;
«Мөслим ЦРБ» ДАССУ – «Мөслим район үзәк хастаханәсе» дәүләт автономияле сәламәтлек саклау учреждениесе
ОСЗ МТЗ и СЗ РТ - ТР Хезмәт, халыкны эш белән тәмин итү һәм социаль яклау министрлыгының социаль яклау бүлеге;
ГУ«ЦЗН» ДУ - «Халыкны эш белән тәмин итү үзәге» дәүләт учреждениесе;
ФКУ УИИ УФСИН России по РТ - Федераль жәзалар үтәтү хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе федераль казна учреждениесе;
КДН - балигь булмаганнар эшләре комиссиясе;
Главы СП - авыл жирлекләре башлыклары;
Филиал АО «ТАТМЕДИЯ - «ТАТМЕДИЯ» АЖ филиалы - «Мөслим-информ» - Мөслим мәгълүмат-редакция үзәге;
ГАУСО «КЦСОН «Маяк» - ДАУСО - Мөслим муниципаль районында «Маяк» халыкка социаль хезмәт күрсәтү комплекслы үзәге» дәүләт автоном социаль хезмәт күрсәтү учреждениесе;
МЦ"Мизгел" - «Мизгел» яшьләр үзәге.